

Cerrahi Yoğun Bakım Ünitelerinden Kliniklere Nakledilen Hastaların Yoğun Bakım Deneyimleri

Intensive Care Experiences of Patients Transferred from Surgical Intensive Care Units to Clinics

Seçil TAYLAN^a,
Sevban ARSLAN^b,
Sevgi Deniz DOĞAN^c,
Sevilay ERDEN YÜKSEKKAYA^a,
Derya GEZER^d

^aHemşirelik Bölümü,
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD,
Akdeniz Üniversitesi
Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Antalya, TÜRKİYE

^bHemşirelik Bölümü,
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD,
Çukurova Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Adana, TÜRKİYE

^cSağlık Bakım Hizmetleri Bölümü,
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Uluborlu Selahattin Karasoy

Meslek Yüksekokulu
Sağlık Bakım Hizmetleri,
Isparta, TÜRKİYE

^dGenel Cerrahi AD,
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Adana, TÜRKİYE

Received: 08.01.2019
Received in revised form: 12.03.2019
Accepted: 08.04.2019
Available online: 09.04.2019

Correspondence:
Sevgi Deniz DOĞAN
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Uluborlu Selahattin Karasoy
Meslek Yüksekokulu,
Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü,
Isparta, TÜRKİYE/TURKEY
sevgidenizcu@gmail.com

Bu çalışma 3. Doğu Akdeniz Hemşirelik Kongresi (26-29 Mayıs 2016, Adana)'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Bu çalışma, cerrahi yoğun bakım üniteleri (YBÜ)'nden servislere nakledilen hastaların yoğun bakım deneyimlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı tip-teki araştırma, bir üniversite hastanesinin cerrahi YBÜ'lerinde en az 24 saat yattıktan sonra kliniklere nakledilen 113 hasta ile yürütülmüştür. Veriler, çalışmaya katılmayı kabul eden hastalardan sözlü onam alındıktan sonra kişisel bilgi formu ve Yoğun Bakım Deneyim Ölçeği (YBDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılarak yapılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalaması 54,3±14,6 (18-88) yıl, %54'ü erkek, %86,7'si evli olup, %54'ü genel cerrahi kliniklerine nakledilmiştir. Hastaların YBDÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 58,24±9,4 (31-81) olarak saptanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puan ortalamaları "YBÜ'de iken çevrenin farkında olma" alt boyutundan 18,46±3,1 (10-26); "YBÜ'de yaşanan kötümser deneyimler" alt boyutundan 14,55±3,8 (4-26); "YBÜ'de yaşanan deneyimlerin hatırlanması" alt boyutundan 11,28±2,7 (6-20); "YBÜ'de alınan bakımdan memnuniyet" alt boyutundan 13,95±4,6 (5-25) olarak belirlenmiştir. Hastaların medeni durum, gelirin durumu ve yattığı YBÜ'ye göre yoğun bakım deneyimlerinin etkilendiği saptanmıştır. **Sonuç:** YBÜ'de yatan hastaların olumsuz deneyimlerinin azaltılması ve olumlu deneyimlerle taburcu olabilmesi için yoğun bakım deneyimlerini etkileyen faktörlerin ve çözüm yollarının belirlenmesi ile ilgili çalışmaların yapılması ve sonuçlarının uygulamaya yansıtılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım; deneyim; memnuniyet; hasta

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to evaluate the intensive care experiences of patients transferred from surgical intensive care units (ICU) to clinics. **Material and Methods:** The descriptive study was carried out with 113 patients who were admitted to the clinics after being at least 24 hours in the surgical ICUs of a university hospital. The data were collected using a personal information form and the Intensive Care Experience Scale (ICES) after obtaining verbal consent from patients who agreed to participate in the study. Descriptive statistics, Mann-Whitney U, and Kruskal-Wallis tests were used to analyze the data. **Results:** The mean age of the patients was 54.3±14.6 (18-88), 54% of the patients were male, 86.7% were married, and 54% were transferred to general surgery clinics. The ICES mean total score of the patients was 58.24±9.4 (31-81). The subgroup mean scores of the patients were as follows; 18.46±3.1 (10-26) in the subgroup of "Being aware of the environment", 14.55±3.8 (4-26) in the subgroup of "Pessimistic experiences", 11.28±2.7 (6-20) in the subgroup of "Recall of the experiences" and 13.95±4.6 (5-25) in the subgroup of "Satisfaction from the received care". It was determined that intensive care experiences were affected according to the marital status, income status and ICU of the patients. **Conclusion:** To reduce the negative experiences of the patients staying in the intensive care units and to discharge the patients with positive experiences, it is recommended to conduct studies on the factors affecting the intensive care experiences, to identify the solutions, and to reflect these results on the practice.

Keywords: Intensive care; experience; satisfaction; patient

Yoğun bakım üniteleri (YBÜ), yaşamı tehdit altında olan bireylere, disiplinler arası bir yaklaşım ile en üst düzeyde yarar sağlamayı amaçlayan ve kliniklerden farklı olarak bünyesinde pek çok yaşam kurtarıcı teknolojik araç gereci bulunduran bakım merkezleridir.¹⁻³

Hastalar, YBÜ'de kaldıkları süre içerisinde hem fiziksel hem de psiko-sosyal olarak pek çok stresörle karşı karşıya kalmaktadır.^{1,2-5} YBÜ'de hasta-

ların karşılaştığı bu stresörler; tanı ve tedavi amacıyla uygulanan girişimler, ağrı, hareketsizlik, kokular, yanıp sönen ışıklar, gürültü, ortamın çok sıcak ya da çok soğuk olması, konforsuz yataklar, ziyaret saatlerinin kısıtlı olması, aileden ayrılma, mahremiyete dikkat edilmemesi vb. olarak sayılabilir.⁶

Yapılan çalışmaların çoğu, hastaların YBÜ'de karşılaştıkları bu stresörlerden dolayı olumsuz deneyimlere sahip olduklarını göstermiştir.^{5,7-9} Hintistan ve ark., YBÜ'den taburcu olan 52 hasta ile yaptıkları çalışmada, hastaların YBÜ'nde yaşadığı olumsuz deneyimlerin yüksek oranda olduğunu saptamışlardır.⁷ Alaca ve ark. ise hastaların YBÜ'de yoğun korku ve endişe yaşadıklarını belirtmişlerdir.⁵ Hastaların YBÜ deneyimlerinin bu denli olumsuz olması ise taburcu olduktan sonra birtakım psikososyal sorunlar yaşamalarına ve yaşam kalitelerinin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olmaktadır.¹⁰

Hastaların YBÜ'de yaşadıkları deneyimlerin incelenmesi, sağlık çalışanlarında farkındalık oluşturarak olumsuz durumların azaltılmasını ve olumlu durumların desteklenmesini sağlayacağı gibi, hasta bakımında kanıta dayalı hizmetlerin planlanmasında da etkili olacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışma, hastaların yoğun bakım deneyimlerini belirlemek amacıyla bir üniversite hastanesinin cerrahi YBÜ'lerinden kliniklere nakledilen hastalar ile tanımlayıcı kesitsel olarak yürütülmüştür.

Araştırmanın evrenini; Aralık 2015-Mayıs 2016 tarihleri arasında çalışmanın yapıldığı hastanenin cerrahi YBÜ'lerinden (genel cerrahi yoğun bakım, kalp-damar cerrahisi yoğun bakım ve beyin cerrahisi yoğun bakım) cerrahi kliniklere nakledilen hastalar oluşturmuştur. Örneklemi ise YBÜ'lerde en az 24 saat yatmış ve kliniklerine nakledilen 18 yaş üstü, bilinci açık, sözel iletişim kurabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 113 hasta oluşturmuştur. Bu çalışmada, yapılan güç analizinde testin gücü 0,95, 1. tip hata oranı 0,05 kabul edildiğinde gerekli minimum örnek genişliği 113 olarak belirlenerek yürütülmüştür.²

Araştırmanın verileri toplanmadan hemen önce hastalara araştırma hakkında bilgi verilerek

sözlü onam alınmıştır. Veriler, araştırmacıların literatür doğrultusunda hazırladığı "kişisel bilgi formu" ve "Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği (YBDÖ)" kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmış olup, ortalama 10-12 dakika sürmüştür.

Kişisel bilgi formu hastaların demografik özelliklerini içeren yedi, yoğun bakım ile ilgili üç olmak üzere toplam 10 sorudan oluşmaktadır.

Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği (YBDÖ) Rattray ve ark. tarafından 2004 yılında geliştirilmiş olup, Türkçe geçerlilik güvenilirliği Demir ve ark. tarafından 2009 yılında yapılmıştır.^{4,11} Beşli likert tipte olan YBDÖ, 19 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan ise 95'tir. Ölçeğin ilk altı maddesi "çevrenin farkında olma" durumunu; 7-10. maddeleri "Yoğun bakımda yaşanan kötümser deneyimler"; 11-14. maddeleri "YBÜ'de yaşanan deneyimlerin hatırlanması"; 15-19. maddeleri "YBÜ'de alınan bakımdan memnuniyet"i değerlendirmektedir. Ölçekten alınan düşük puan hastaların olumsuz YBÜ deneyimleri yaşadığını; alınan yüksek puan ise hastaların olumlu YBÜ deneyimleri yaşadığını göstermektedir.⁴

Çalışmanın yürütülebilmesi için; Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik kurul onayı (Karar no: 48 Tarih: 04.12.2015) ve araştırmanın yapıldığı hastaneden gerekli kurum izinleri alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden hastalara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve sözlü onam alınmıştır.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçümler, tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde ve ortalama) ve ikiden fazla grubun genel karşılaştırılmasında dağılım normal olmadığı için nonparametrik testler ile yapılmıştır. Farklılığın kaynaklandığı grupların belirlenmesinde ise post-hoc Games-Howell testi kullanılmıştır.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışmada hastaların YBÜ deneyimini belirlemek amacıyla ölçek kullanılması verilerin objektif ola-

rak elde edilmesini sağlamaktadır. Hastaların YBÜ'lerde yaşadıkları olumlu veya olumsuz deneyimlerin ölçekte yer alan ifadeler ile sınırlı kalması ve elde edilen verilerin sadece çalışmanın yapıldığı hastaneye genellenebilmesi ise çalışmanın en önemli sınırlılıklarındandır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hastaların yaş ortalaması 54,3±14,6 yıl olup, tanımlayıcı özellikleri ile ilgili veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Hastaların %92,9'unun YBÜ'lerde 10 gün ve daha kısa süre kaldığı, %74,3'ünün en az bir kez YBÜ'de yatışı deneyimledikleri ve %75,2'sinin genel cerrahi YBÜ'de yattığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Hastaların YBDÖ toplam puan ortalaması 47,9±8,1 (32,0-66,0); "çevrenin farkında olma" alt boyut puan ortalaması 16,8±3,8 (8,0-28,0); "YBÜ'de yaşanan kötü deneyimler" alt boyut puan ortalaması 9,2±3,2 (10,0-20,0); "YBÜ'de yaşanan deneyimlerin hatırlanması" alt boyut puan ortalaması 8,9±2,7 (3,0-16,0); "YBÜ'de alınan bakımdan memnuniyet" alt boyut puan ortalaması ise; 12,9±3,7 (6,0-22,0) olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Hastaların cinsiyet, eğitim durumu, meslek, sosyal güvence, YBÜ'de yatma süresi ve daha önce YBÜ'de yatma sayısına göre YBDÖ toplam puan ortalaması ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 1).

Hastaların medeni durumlarına göre deneyimlerin hatırlanması alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bekâr hastaların deneyimlerin hatırlanması alt boyutundan aldıkları puan ortalamalarının, evli hastalara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hastaların gelir durumlarına göre bakımdan memnuniyet alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve ileri analiz sonucunda, anlamlılığın gelir durumu yüksek olan hastaların bakım memnuniyetinin düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır ($p=0,05$) (Tablo 1).

Hastaların yattıkları YBÜ'ye göre YBDÖ toplam puan ortalamaları, "çevrenin farkında olma",

"YBÜ'de yaşanan deneyimlerin hatırlanması" ve "YBÜ'den memnuniyet" alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 1).

TARTIŞMA

YBÜ'lerden kliniklere nakledilen hastalar, gerek hastalık ve bakımları ile ilgili gerekse yoğun bakım ortamı ve çalışanlarla ilgili olumlu ya da olumsuz birtakım deneyimler yaşamaktadır. YBÜ hastaları, güvende olma duygusu gibi olumlu deneyimlerinin yanında bilişsel işlevsellikte zayıflık, uyku sorunları, ağrı ve kaygı gibi olumsuz deneyimleri de yaşamaktadırlar.^{5,8,9} YBÜ'lerden taburcu olan hastaların yaşadıkları bu olumsuz deneyimler, onları uzun dönemde psikososyal olarak etkileyebilmektedir.¹² Davydow ve ark.nın 2012 yılında yaptıkları, yoğun bakımdan taburcu olan hastaların travma sonrası stres ve depresyon belirtilerinin bir yıl süreyle takip edildiği çalışmada, hastaların yaklaşık dörtte üçünde belirtilerin görüldüğü bildirilmiştir.^{13,14} Taburcu olan hastaların olumsuz süreç ile baş edebilmesi için yaşanan deneyimlerin ve bu deneyimlerin etkilerinin tespit edilmesi oldukça önemlidir.

Bu çalışmada hastaların YBÜ deneyimlerinin değerlendirilmesinde kullanılan YBDÖ'nün bir kesme noktası olmamasına rağmen alınan toplam puan (47,9±8,1) ve alt boyut puanlarına göre hastaların YBÜ deneyimlerinin olumlu olmadığı söylenebilir (Tablo 2). Literatürdeki birçok çalışmada, hastaların YBÜ deneyimlerinin olumsuz olduğuna dikkat çekilmektedir.^{1-4,7,15,16} Özdemir'in koroner YBÜ'de yatan hastaların deneyimlerini belirlemek amacıyla YBDÖ'yü kullanarak yaptığı çalışmada, hastaların YBDÖ toplam puan (46,1±7) ve alt boyut puan ortalamalarının düşük olduğu saptanmıştır.² Bu sonuçların, ülkemizde YBÜ'lerin fiziki ortam yetersizliği (aydınlatmanın yapay olarak sağlanması, havalandırmanın yetersiz olması, makinelerin neden olduğu gürültü, izole odaların bulunmaması vb.), hastaların tedavi süreci ve bilinci açık olan hastaların kendi durumları ile baş etmeye çalışırken, diğer hastaların yaşadığı durumlara da tanık olmaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

TABLO 1: Hastaların tanımlayıcı özellikleri ve YBDÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması.

Tanımlayıcı özellikler	Sayı	%	Çevrenin farkında olma X±SD P değeri	Kötümser deneyimler X±SD P değeri	Deneyimlerin hatırlanması X±SD P değeri	Bakımdan memnuniyet X±SD P değeri	YBDÖ toplam X±SD P değeri
Cinsiyet							
Erkek	61	54,0	17,1±3,4	8,8±3,0	8,6±2,6	13,1±4,0	47,7±7,8
Kadın	52	46,0	16,6±4,24	9,6±3,4	9,2±2,9	12,6±3,4	48,1±8,4
			MW-U=1473,000 p=0,513	MW-U=1415,000 p=0,320	MW-U=1355,000 p=0,181	MW-U=1475,500 p=0,523	MW-U=1561,500 p=0,888
Medeni durum							
Evlü	98	86,7	16,8±3,7	9,1±3,2	8,7±2,7	13,0±3,7	47,7±8,1
Bekâr	15	13,3	17,2±4,3	9,5±3,5	10,3±2,6	12,1±3,9	49,1±8,3
			MW-U=709,000 p=0,825	MW-U=686,000 p=0,675	MW-U=476,500 p=0,028*	MW-U=612,500 p=0,298	MW-U=681,000 p=0,647
Eğitim durumu							
Okur-yazar	25	22,1	16,8±3,9	8,5±2,4	9,6±3,2	12,1±3,9	46,9±8,4
İlköğretim mezunu	46	40,7	17,1±3,4	9,1±3,1	8,7±2,7	13,5±3,9	48,4±8,3
Ortaöğretim mezunu	30	26,5	16,7±3,9	9,5±3,6	8,6±2,4	12,9±3,7	47,7±8,0
Yükseköğretim mezunu	12	10,6	16,7±4,9	10,4±3,7	9,2±3,4	12,1±2,2	48,4±7,4
			KW=0,588 p=0,899	KW=3,194 p=0,363	KW=2,997 p=0,392	KW=2,276 p=0,517	KW=0,559 p=0,906
Meslek							
Ev hanımı	45	39,8	17,1±3,9	9,8±3,3	9,4±3,1	13,3±3,6	49,5±8,3
Emekli	29	25,7	16,5±4,1	8,6±3,0	8,6±2,5	12,1±3,4	45,8±7,7
Serbest	23	20,4	17,3±3,1	3,1±3,0	9,1±2,9	14,1±4,4	49,7±7,5
Memur	6	5,3	17,5±2,7	9,3±3,9	8,5±1,2	11,2±1,5	46,5±7,1
İşçi	10	8,8	17,5±2,8	9,3±3,2	8,6±2,5	11,0±1,7	47,5±8,1
			KW=0,632 p=0,889	KW=2,132 p=0,546	KW=1,972 p=0,578	KW=5,537 p=0,136	KW=4,345 p=0,227
Gelir Düzeyi							
Gelir gıderden az	61	54,0	16,8±3,3	10,0±3,2	8,7±2,7	12,2±3,8	46,8±8,2
Gelir gıderden fazla	11	9,7	15,4±6,0	9,7±3,4	9,2±2,0	11,9±3,7	46,2±10,5
Gelir gıdere eşit	41	36,3	17,4±3,2	9,0±3,8	9,3±2,9	14,2±3,4	49,9±6,9
			KW=1,295 p=0,523	KW=0,48 p=0,787	KW=2,144 p=0,342	KW=10,668 p=0,005*	KW=3,986 p=0,136

TABLO 1: Hastaların tanımlayıcı özellikleri ve YBDÖ toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması (devamı).

Tanımlayıcı özellikler	Sayı	%	Çevrenin farkında olma X±SD P değeri	Kötümser deneyimler X±SD P değeri	Deneyimlerin hatırlanması X±SD P değeri	Bakımdan memnuniyet X±SD P değeri	YBDÖ toplam X±SD P değeri
Sosyal Güvence							
Yok	9	8,0	17,6 ±3,9	8,6±2,4	11,1±2,3	12,2±3,8	49,4±9,7
Var	104	92,0	16,8±3,8	9,2±3,3	8,7±2,7	12,9±3,7	47,7±7,9
			MW-U=455,500 p=0,894	MW-U=445,500 p=0,810	MW-U=222,500 p=0,09	MW-U=414,000 p=0,665	MW-U=430,000 p=0,687
Yattığı servis							
Genel cerrahi	85	75,2	16,2±3,7	9,0±2,9	8,5±2,7	12,4±3,4	46,1±7,6
Kalp-damar cerrahisi	8	7,1	18,7±3,2	8,3±3,9	9,4±2,4	16,5±3,3	52,9±4,9
Beyin cerrahisi	20	17,7	19,1±3,4	10,3±4,0	10,6±2,5	13,6±4,8	53,5±7,7
			KW=12,920 p=0,02*	KW=2,115 p=0,347	KW=11,095 p=0,04*	KW=8,074 p=0,018*	KW=16,494 p=0,000*

YBDÖ: Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği, KW: Kruskal-Wallis, X±SD: Ortalama±Standart sapma, MW-U: Mann-Whitney U. *p<0,05

Çalışmada hastaların cinsiyetleri, eğitim durumları, meslekleri, sosyal güvenceleri, YBÜ'de kalma süreleri ve daha önce YBÜ'de deneyimleme durumlarının yoğun bakımda yaşadıkları deneyimleri etkilemediği belirlenmiştir (Tablo 1). Evli hastaların ise deneyimlerin hatırlanması alt boyutu puan ortalamalarının bekârlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır (p=0,028). Benzer şekilde, Zaybak ve Yapucu Güneş'in aynı ölçek ile yaptığı çalışmada da evli hastaların YBÜ'de yaşadıkları deneyimlerin daha olumsuz olduğu bildirilmiştir.¹⁷ Bu sonuçlar; YBÜ'de kalan hastaların, evliliğin getirdiği birtakım rol ve sorumlulukları yerine getirememeleri, eşlerinden, çocuklarından ayrı kalmaları gibi sebepler ile yaşadıkları stres, özlem ve gelecek kaygısı ile açıklanabilir.

Araştırmada, hastaların bakımdan memnuniyetlerinin gelir düzeyinden etkilendiği ve anlamlılığın gelir düzeyi yüksek olan hastalardan kaynaklandığı, bu hastaların bakım memnuniyetlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir (p=0,005) (Tablo 1). Literatür, çalışmamız ile paralellik göstermemiş olup, gelir düzeyi ile YBÜ deneyimi arasında anlamlı fark olan çalışmalar bulunmamaktadır.^{2,9,17} Bu sonuçun, sosyokültürel ve bölgesel farklılıkların yanı sıra kurumun bir üniversite hastanesi olması nedeni ile hastaların beklentilerinin fazla olmasından da kaynaklandığı düşünülebilir. Yani, gelir düzeyi yüksek hastaların beklentilerinin yüksek olması nedeni ile deneyimlerinin olumsuz olduğu söylenebilir.

YBÜ'lerde hasta tanısı, bakım ve tedavisinin, girişim ve müdahalelerinin farklı olması hastaların yaşadıkları deneyimleri de farklı kılmaktadır.¹⁸ Deneyim puanlarının yoğun bakım türünden etkilendiği öngörülmektedir.

Ölçeğin çevrenin farkında olma (p=0,02), deneyimlerin hatırlanması (p=0,04), bakımdan memnuniyet (p=0,018) ve toplam puanının (p=0,000) hastaların yattığı YBÜ'den etkilendiği ve ileri istatistik (Games Howell) ile anlamlılığın genel cerrahi YBÜ'den nakledilen hastalardan kaynaklandığı belirlenmiştir (Tablo 1). Bu durumun nedenleri arasında ise genel cerrahi YBÜ'lerinde kalan hastaların, cerrahi girişim sonrası yaşam destekleyici teknolojik araç-gerece ve pek çok tıbbi girişime maruz kalma-

TABLO 2: Yoğun bakım deneyim ölçeği ve ölçek alt boyutları puanı.

Alt boyutlar	YBDÖ alt boyut ve toplam potansiyel puan dağılımı		Hastaların YBDÖ ve alt boyut puan ortalamalarının dağılımı	
	Min-Max		X±SD (Min-Max)	
Çevrenin farkında olma	6-30		16,8±3,8	16 (8-28)
Kötümser deneyimler	4-20		9,2±3,2	8 (4-20)
Deneyimlerin hatırlanması	4-20		8,9±2,7	9 (4-16)
Bakımdan memnuniyet	5-25		12,9±3,7	12 (6-22)
YBDÖ toplam	19-95		47,9±8,1	48 (32-66)

YBDÖ: Yoğun Bakım Deneyimleri Ölçeği, X±SD: Ortalama±Standart sapma.

ları, hasta sayısı ve sirkülasyonunun fazla olması ve hemşire sayısındaki yetersizlikten kaynaklandığı düşünülebilir.^{8,18}

SONUÇ

Hastaların YBÜ deneyimlerinin olumsuz olduğu, çevrenin farkında olma alt boyutunda genel cerrahi YBÜ'den nakledilen hastaların, bakımdan memnuniyet alt boyutunda genel cerrahi YBÜ'den nakledilen evli hastaların, YBDÖ toplam puanına göre ise genel cerrahi YBÜ'den nakledilen hastaların yoğun olumsuz deneyim yaşadıkları belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, YBÜ'de kalan hastaların olumsuz deneyimlerinin azaltılması ve olumlu deneyimlerle taburcu olabilmesi için YBÜ deneyimlerini etkileyen faktörlerin ve çözüm yollarının belirlenmesi ile ilgili çalışmaların yapılması ve sonuçlarının uygulamaya yansıtılması önerilmektedir. Ayrıca, YBÜ'lere yatışı planlanan hastaların bakımı ve tedavisi ile ilgili kurum tarafından açıklayıcı kitapçıkların hazırlanması hastaların yaşayacağı olumsuz deneyimleri azaltabilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Sevban Arslan, Seçil Taylan; **Tasarım:** Sevban Arslan, Sevilay Erden Yüksekaya; **Denetleme/Danışmanlık:** Sevban Arslan, Seçil Taylan, Sevgi Deniz Doğan; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Sevgi Deniz Doğan, Seçil Taylan, Derya Gezer; **Analiz ve/veya Yorum:** Sevgi Deniz Doğan, Seçil Taylan, Derya Gezer; **Kaynak Taraması:** Seçil Taylan, Sevban Arslan; **Makalenin Yazımı:** Seçil Taylan, Sevban Arslan, Sevgi Deniz Doğan; **Eleştirel İnceleme:** Sevban Arslan, Sevilay Erden Yüksekaya; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Seçil Taylan, Derya Gezer.

KAYNAKLAR

1. Hoffhuis JGM, Spronk PE, van Stel HF, Schrijvers JP, Rommes JH, Bakker J. Experiences of critically ill patients in the ICU. *Intensive Crit Care Nurs.* 2008;24(5):300-13. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
2. Özdemir L. [Determining experiences of the patients staying at coronary intensive care units]. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi.* 2010;12(1):5-12.
3. Terzi B, Kaya N. [The intensive care experiences of individuals discharged from intensive care unit]. *Türkiye Klinikleri J Anest Reanim.* 2011;9(1):34-45.
4. Demir Y, Akın Korhan E, Eşer İ, Khorshid L. [Reliability and validity study of the intensive care experience scale]. *Türkiye Klinikleri J Nurs.* 2009;1(1):1-11.
5. Alaca Ç, Yiğit R, Özcan A. [Comparison of nurses' and patients' opinions about their experiences during the disease process of inpatients in the intensive care unit]. *Journal of Psychiatric Nursing.* 2011;2(2):69-74.
6. Özer N, Akyıl R. The effect of providing information to patients on their perception of the intensive care unit. *Aust J Adv Nurs.* 2005;25(4):71-8.
7. Hintistan S, Nural N, Öztürk H. [Experiences of the patients in intensive care unit]. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi.* 2009;13(1):40-6.
8. Adsay E, Dedeli Ö. [Assessment of experiences of the patients discharged from intensive care units]. *Turkish Journal of Medical & Surgical Intensive Care Medicine.* 2015;6(3):90-7.
9. Alasad, JA, Abu Tabar N, Ahmad MM. Patients' experience of being in intensive care units. *J Crit Care.* 2015;30(4):859.e7-11. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
10. Dedeli Ö, Durmaz Akyol A, Yoğun [Psychosocial problems in critical care patients]. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi.* 2008;12(1-2):26-32.
11. Rattray J, Johnston M, Wildsmith JA. The intensive care experience: development of the ICE questionnaire. *J Adv Nurs.* 2004;47(1):64-73. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
12. Shalev AY, Ankri Y, Israeli-Shalev Y, Peleg T, Adesky R, Freedman S. Prevention of post-traumatic stress disorder by early treatment: results from the Jerusalem Trauma Outreach Prevention Study. *Arch Gen Psychiatry.* 2012;69(2):166-76. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)]
13. Davydow DS, Zatzick D, Hough CL, Katon WJ. A longitudinal investigation of posttraumatic stress and depressive symptoms over the course of the year following medical-surgical intensive care unit admission. *Gen Hosp Psychiatry.* 2012;35(3):226-32. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
14. Zatzick D, Jurkovich G, Rivara F, Russo J, Wagner A, Wang J, et al. A randomized stepped care intervention trial targeting post-traumatic stress disorder for surgically hospitalized injury survivors. *Ann Surg.* 2013;257(3):390-9. [[Crossref](#)] [[PubMed](#)] [[PMC](#)]
15. Özşaker E, Okgün Alcan A, Demir Korkmaz F. Yaşlı hastaların yoğun bakım deneyimlerinin incelenmesi [Investigation of intensive care experiences of the elderly patients]. *Turkish Journal of Geriatrics.* 2013;16(4):408-13.
16. Tuna A, Bektaş M, Orhan F, Ayran F, Çelik G, Oyur Çel G. Koroner yoğun bakımda hasta deneyimleri [Patient experiences in coronary intensive care unit]. *Anatol J Clin Investig.* 2014;8(2):77-81.
17. Zaybak A, Yapucu Güneş Ü. [Examination of patients' intensive care experience]. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi.* 2010;26(2):17-26.
18. Tunçay GY, Uçar H. [Opinions of patients on physical environmental features of intensive care units]. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Nursing Journal.* 2010;17(2):33-46.